

Van geitenwollensokken tot Wal-Mart

Biologisch eten is in opmars

AMSTERDAM — In de jaren tachtig bestierden zo'n twintig mensen de biologische wereldhandel. Een van hen, Wim Rabbie (60), zag de omzet van zijn bedrijf Tradin Organic Agriculture groeien van anderhalf miljoen gulden in 1994 tot een verwachte € 70 mln over 2006.

Hij herinnert zich nog goed dat sommige winkeliers zijn uitgeprinte facturen terugstuurden met het verzoek om een handgeschreven rekening. Een computer gaf immers 'negatieve vibraties' af, zo meenden deze klanten.

Het was een turbulente tijd voor zijn bedrijf Fertilia, dat voortdurend balanceerde tussen ideologie en commercie. Fertilia produceerde biologische grondstoffen zoals cacao, palmolie, koffie en rijst in dertewereldlanden en leverde die vervolgens aan Nederlandse producenten en speciaalzaken.

Rabbie, directeur en eigenaar, zette in landen als Mexico en de Dominicaanse Republiek biologische landbouwprojecten op. Hij zag erop toe dat de gewassen met wisselteelt verbouwd werden, verder liet hij alleen biologische mest gebruiken en verbood hij chemische bestrijdingsmiddelen.

'Eigenlijk waren we een paar jaar te vroeg', zegt hij. 'De markt was klein, de Nederlandse afnemers waren arm, op winst maken stond eigenlijk de doodstraf. Winkeliers aten hun eigen voorraden op.'

Begin jaren negentig zag Rabbie de regionale distributeurs één voor één over de kop gaan. 'Niemand had een winsttoegmerk. Dat maakte de markt kapot.' Uiteindelijk zag de groothandelaar zich genoodzaakt om zijn eigen afnemers op te kopen. Hij leverde nu niet alleen de grondstoffen, maar fabriceerde ook eindproducten met EKO-keurmerk en distribueerde ze zelf.

'Onze strategie was inconsequent geworden, te complex. We werden concurrent van onze eigen afnemers', concludeert Geert Termeer, destijds commercieel directeur. 'Een spannende tijd, maar werken om te overleven, zeven dagen per week, altijd geld tekort.' De toezegging van Wal-Mart om in Amerikaanse vestigingen grootschalig biologische producten op te nemen, was toen nog ver weg. De supermarkten durfden de overstap nog niet aan vanwege het ontbreken van afdoende regelgeving.

In 1992 leek de verlossing eindelijk gearriveerd in de vorm van een Europese wet, maar de maatregel

Toen Wal-Mart aankondigde **biologische** producten te verkopen, was het geitenwollensokkentijdperk al een tijdje voorbij voor het bedrijf van Wim Rabbie en Gerard Versteegh. 'Vroeger stond er in onze branche de doodstraf op **winst** maken.'

» Johan Leupen

Tradin-oprichters Wim Rabbie (links) en Gerard Versteegh in hun Amsterdamse hoofdkantoor

FOTO: PETER STRELITSKI

bleef onopgemerkt en supermarkten bleven sceptisch.

Rabbie wachtte niet langer af en verkocht Fertilia. Even leek hij de branche voorgoed te verlaten.

Een jaar later echter maakte hij samen met zakenpartner Gerard Versteegh een doorstart met een vernieuwde strategie onder een nieuwe naam: Tradin Organic Agriculture. Rabbie nam zich voor om nooit meer met winkeliers over etiketten te ruziën en legde zich toe op het produceren van biologische grondstoffen. Samen met zijn nieuwe venoot concentreerde hij zich op directe aanvoer van kwaliteits-

producten, grote volumes en scherpe prijzen.

Rabbie en Versteegh stopten het oude netwerk weer af, en door

overstap van supermarkten in 1998 begonnen de zaken snel te lopen. Termeer: 'We draaiden in 1994 een omzet van f 1,5 mln. Nu is dat een

halve weekomzet.' Tradin kwam in 2000 zelfs in de top-100 van snelst groeiende Nederlandse bedrijven terecht. Dit jaar stevent de biologische handelsmaatschappij af op een omzet van ruim € 70 mln, en volgend jaar komt daar minimaal € 8 mln bij. 'En dat is autonome groei', aldus Termeer.

Met de toezegging van de grootste supermarktketen ter wereld lijkt het hek van de dam. Toch is Rabbie voorzichtig in zijn enthousiasme. 'Een dergelijke grote speler zorgt voor onrust in een relatief kleine, inflexibele markt.' De prijzen zullen stijgen, 'het is echter de

De biologische voedingsmarkt is wereldwijd in opmars. Jaarlijkse omzetstijgingen van 20% zijn in veel landen gebruikelijk. Tijdens de ontlukende welvaart van de jaren zestig beleefde de biologische levensmiddelenmarkt zijn geboorte. Jarenlang leidde de niche een sluimerend bestaan. Dorpsbewoners gingen op de fiets langs de plaatselijke boer en kwamen met biokomkommers in de mand weer terug. Met zijn handelsmaatschappij speelde Wim Rabbie sinds 1979 in op de vraag. Een belangrijke katalysator voor de groei werd de eko-certificering die de Nederlandse toezichthouder Skal (heden: Control Union) in 1985 lanceerde. Het ontbreken van een uniforme Europese verordening maakte echter dat grote afnemers zoals supermarkten weigerden bioproducten te verkopen. In 1992 werd de Europese verordening ingevoerd, maar het zou nog tot 1998 duren eer grote Nederlandse supermarkten, waaronder AH, de stap waagden. In 2001 nam de markt serieuze vormen aan, inmiddels verkopen supermarkten de helft van alle bioproducten. Schattingen over de grootte lopen uiteen. Bronnen uit de industrie verwachten dat er in 2006 €35 mrd in zal omgaan, dertig keer zoveel als in 1985. In 2007 zal de markt minimaal € 40 mrd bedragen. Noord-Europeanen lopen nog steeds voorop in onze omhelzing van biologisch voedsel. De VS, Canada en Zuid-Europa zijn bezig met een enorme inhaalslag en zullen Europa binnenkort overschaduwden. Opvallende achterblijvers: de Chinezen en de Russen, door slechte distributiekanaalen en regelgeving die achterblijft bij de explosieve groei van de welvaart.

vraag of de boeren daar ook van zullen profiteren', benadrukt hij.

'Toen ik het hoorde was mijn eerste reactie vooral schrik. We zagen eerder al hoe Aldi de markt leegzoog.' Termeer valt hem bij: 'Als Wal-Mart morgen zegt dat ze biopinda's willen, geeft dit de branche een stimulans. Tegelijkertijd heeft de rest van de wereld de komende tien jaar een tekort.'

Als grotere speler lijkt Tradin dergelijke prijsdruk echter beter op te kunnen vangen dan de boeren. Termeer: 'Die worden altijd uitgeknepen door de supermarkten.'

leupen@fd.nl

Tradin: booming biologische business

- In 1994 richtten Wim Rabbie en Gerard Versteegh de biologische handelsorganisatie Tradin Organic Agriculture op
- Tradin heeft 26 werknemers in Nederland, wereldwijd meer dan 100
- Handelt in biologische koffie, cacao, zaden en diervoeder
- Heeft vestigingen in China, de VS, Thailand, Ethiopië en Servië
- Omzet in 2005 ongeveer € 61 mln en in 2006 ruim € 70 mln

